

WSTĘP

W ustawie z dnia 6 kwietnia o Policji stwierdza się między innymi, iż do podstawowych zadań Policji należy *inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi*¹. Policja podejmuje liczne działania o charakterze kreatywnym, ukierunkowane na niedopuszczenie do popełnienia przestępstwa, a także inicjuje różnorodne programy prewencyjne, realizując założenia filozofii *community policing*. Działania te mają na celu nie tylko zapobieganie i redukcję przestępczości, ale mają również za zadanie służyć podnoszeniu poziomu poczucia bezpieczeństwa ludzi i poprawie standardu życia w dzielnicach, a przede wszystkim – poprawie relacji między Policją a społeczeństwem.

Działania prewencyjne poprzez organizowanie przeznaczonych dla społeczeństwa licznych akcji, kampanii i programów o charakterze edukacyjnym, których realizatorem lub współrealizatorem jest Policja, służą budowaniu autorytetu Policji, jednak wskazane zagadnienia rodzą szereg pytań, np. *Jak wypracować modelowy program szkolenia społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa? Jak osiągnąć wymagany poziom wiedzy wśród społeczeństwa w zakresie bezpiecznych zachowań i jak podtrzymywać tę wiedzę poprzez różne formy informacyjno-edukacyjne? Jak zdiagnozować stan oddziaływań pedagogiczno-edukacyjnych Policji?*

Opis proaktywnego aspektu działalności Policji jest dziś szczególnie interesujący z dwóch perspektyw: z punktu widzenia interesu społeczności lokalnych dążących do zapewniania swoim członkom możliwie najlepszych warunków życia wolnych od zagrożeń, a także z punktu widzenia Policji odpowiedzialnej za utrzymanie ładu społecznego na jak najwyższym poziomie.

Niniejsza książka poświęcona jest roli policyjnej profilaktyki społecznej w kształtowaniu bezpieczeństwa wewnętrznego. Zakres działań profilaktyczno-prewencyjnych Policji jest szeroki. I jedno, i drugie służą kształtowaniu polityki bezpieczeństwa jako kompleksowe przedsięwzięcia prewencji kryminalnej. Poruszając temat zapobiegania przestępczości, mówi się zarówno o działaniach prewencyjnych, jak i profilaktycznych. Termin „prewencja”, jak wskazuje jego łaciński źródłosłów, oznacza zapobieganie, wyprzedzanie działań (łac. *praeventio* – zapobieganie), a profilaktyka łączy się także z zapobieganiem (grec. *prophylaktikos* – zapobiegawczy). Zamienne użycie tych terminów świadczyłoby o pokrywaniu się zakresów pojęć. W ramach prewencji kryminalnej wyróżnia się: prewencję zasadniczą, prewencję wtórną oraz

---

¹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 1990 nr 30, poz. 179).

prewencję trzeciego stopnia. W literaturze przedmiotu dokonuje się podziału działań profilaktycznych ze względu na etap i rodzaj na pierwotne (proaktywne), wtórne (paraaktywne), trzeciorzędowe (reaktywne). Należy także zdefiniować pojęcie programu profilaktyczno-prewencyjnego, jego budowy, sposobu wdrażania i sposobów dokonania ewaluacji. Program profilaktyczny powinien obejmować: 1) część teoretyczną; 2) część zadaniową; 3) część ewaluacyjną. W niniejszej książce wprowadzam pojęcie *profilaktyki narracyjnej* stosowanej przez funkcjonariuszy Policji zajmujących się działalnością profilaktyczno-prewencyjną. Do słuchacza można dotrzeć jedynie przez dobrą narrację, poruszyć jego emocje i zaangażować w działanie poprzez opowiadaną historię². Opracowania wymaga kwestia stosowania strategii komunikacyjnych w działaniach profilaktycznych Policji. Funkcjonariusz Policji prowadzący działalność w zakresie profilaktyki społecznej musi być wyposażony w odpowiednie narzędzia, które umożliwią mu poruszanie się wśród różnych grup społecznych, o zróżnicowanym wieku i wymaganiach w stosunku do nadawcy.

Niniejsza książka składa się z ośmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym dokonano konceptualizacji pojęć „profilaktyka”, „prewencja”, „działania zapobiegawcze” oraz „działania zwalczające”, przywołano podstawowe pojęcia z zakresu bezpieczeństwa, w tym pojęcie bezpieczeństwa oraz porządku publicznego. W rozdziale drugim omówiono podstawy prawne, strategie i kierunki policyjnych działań profilaktycznych w Polsce, w tym rolę priorytetów Komendanta Głównego Policji w wyznaczaniu działań profilaktycznych Policji, po czym dokonano analizy dokumentu *Koncepcja działań Policji w zakresie profilaktyki społecznej*. Rozdział trzeci poświęcony jest planowaniu policyjnych działań profilaktycznych i rozpoczynają go wskazania implementacji idei *community policing* w formie dialogu prowadzonego przez Policję ze społeczeństwem, następnie wskazano standardy budowy programów profilaktycznych oraz omówiono funkcjonowanie programów profilaktycznych polskiej Policji. Tematyka rozdziału czwartego obejmuje zagadnienia ogólne komunikacji interpersonalnej, w tym zasady prowadzenia procesu komunikacyjnego, wskazanie roli aktywnego słuchania w procesie komunikowania się oraz omówienie błędów i barier w komunikacji. W ramach zagadnienia dotyczącego komunikacji w działaniach profilaktycznych Policji w rozdziale piątym wskazano kwestię doskonalenia kompetencji komunikacyjnych funkcjonariuszy Policji, komunikowania się Policji z podmiotami partnerskimi oraz komunikowanie się pomiędzy policjantami i odbiorcami programów profilaktycznych. Rozdział szósty poświęcony jest roli marketingu narracyjnego w działaniach profilaktycznych Policji, a w ramach tego zagadnienia omówiono pojęcie marketingu narracyjnego i technik narracyjnych. W tym kontekście policyjna profilaktyka społeczna nabiera charakteru nar-

² Kwestię roli marketingu narracyjnego w działaniach profilaktycznych Policji omawiam w książce *Strategia marketingu narracyjnego w Policji. Nowoczesny wymiar kreowania wizerunku* (Wydawnictwo Wyższej Szkoły Biznesu, Dąbrowa Górnicza 2014).

racyjnego, a marketing narracyjny staje się operacyjnym narzędziem komunikacji w promowaniu bezpieczeństwa. Rolę dzielnicowego w realizowaniu zadań z profilaktyki społecznej omówiono w rozdziale siódmym (możliwości realizacji przez dzielnicowego zadań z profilaktyki społecznej, czynniki utrudniające i ułatwiające pracę dzielnicowemu w zakresie profilaktyki społecznej, możliwości oddziaływania przez dzielnicowego na społeczeństwo lokalne w zakresie profilaktyki). Funkcjonariusze Policji prowadzący działania w zakresie profilaktyki społecznej muszą być odpowiednio przygotowani do prowadzenia tych działań, a zatem należy w sposób odpowiedni zaprojektować szkolenia dla tych funkcjonariuszy. Dlatego też w rozdziale ósmym zaproponowano trzy programy szkoleniowe dla funkcjonariuszy Policji prowadzących działania profilaktyczno-edukacyjne, dla funkcjonariuszy organizujących debaty społeczne oraz kreujących wizerunek Policji podczas działań w zakresie profilaktyki społecznej poprzez marketing narracyjny.

Książka przeznaczona jest dla funkcjonariuszy Policji podejmujących działania w zakresie profilaktyki społecznej. Wyrażam nadzieję, iż będzie dla nich praktycznym przewodnikiem w procesie szkolenia zawodowego oraz w działaniach na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego przejawiających się poprzez działania w zakresie profilaktyki społecznej. Stanowi kompendium wiedzy służącej podniesieniu poziomu skuteczności działań profilaktycznych podejmowanych przez Policję. Wskazuje istotę komunikowania się Policji ze społeczeństwem w działaniach profilaktycznych. Ponieważ dyskusja na temat ciągłego podnoszenia poziomu skuteczności działań profilaktycznych podejmowanych przez Policję na poziomie lokalnym, regionalnym oraz ogólnokrajowym toczy się pomiędzy Policją, społecznościami lokalnymi oraz przedstawicielami świata naukowego, zajmującymi się zarówno problematyką funkcjonowania Policji, zagadnieniami zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym, jak również istotą komunikowania się Policji ze społeczeństwem na rzecz skutecznej realizacji działań profilaktycznych, niniejsza książka powinna wzbudzić zainteresowanie zarówno Policji, jak i społeczności lokalnych oraz świata nauki, inspirując do podejmowania badań w zakresie realizacji przez Policję zadań w zakresie profilaktyki społecznej.